

tresce se prostým vězením, byl-li tu úmysl podvodný k oklamání úřadu směřující, těžkým žalářem; podle okolností může pachatel z dotyčného místa, nebo, je-li cizincem, i z veškerých korunních zemí býti vyhostěn.

Ohledání a pytvání mrtvol.

I. Část všeobecná.

Jest nepochybné, že ohledání a pytvání mrtvol, které jest také zahrnuto ve slově »obdukcce«, jest důležité, jak v trestním tak v civilním právu. Obdukcí lidské mrtvoly má býti zjištěna příčina smrti, dále okolností, zdali smrt přirozeným nebo násilným způsobem nastala, zda sebevraždou či zločinným nebo kulposním jednáním třetích osob, a konečně má býti zjištěn čas, kdy smrt nastala. Četné případy potvrzují důležitost obdukcce a jestliže přes všecken pokrok techniky pytevni, zde neb onde mnohá důležitá otázka pro trestního soudce zůstane nerozluštěna, stala se přece moderní pytva pro statistiku trestní činitelem veledůležitým, který pro zjištění skutkové povahy trestního činu poskytuje material nejzávažnější. Nejobtížnější otázkou, která má býti ohledáním a pytvou mrtvoly rozřešena jest, zda příčina spočívá ve vlastním nebo cizím zavinění, zda tedy spočívá v náhodě, samovraždě, vraždě, neopatrnosti nebo chybě léčební, při čemž jednotlivé okolnosti dotyčného případu největší opatrnosti vyžadují.

II. Pojem.

Řád trestní jedná v 11. hlavě pod nápisem »o ohledání a znalcích« o řízení při vyšetřování konaném o zabití a tělesném poranění. V §§ 127 až 131 tr. ř. jest upraveno řízení o ohledání mrtvol a jich pytvě.

Ohledání mrtvoly záleží ve vnějším prohlednutí její lékařem nebo lékařským funkcionářem (ohledačem mrtvol) za tím účelem, by odborným lékařským nálezem na jisto postaveno bylo, že smrt nastala, zda přirozeným nebo nepřirozeným způsobem a které vnější známky tomu nasvědčují.

Pytva je vnitřní ohledání, tedy umělé otevření a odborné ohledání mrtvoly a sice hlavy, prsou a dutiny břišní.

III. Zásady.

1. O všech nepřirozených úmrtích, při kterých stává podezření, že povstala trestním jednáním, anebo při kterých z prvního vnějšího vyšetření a z předběžného vnějšího ohledání úřadem politickým beze vší pochyby na jevo vychází, že smrt byla přivedena pouhou náhodou nebo samovraždou, jest trestnímu soudu učiniti oznámení (nař. min. ze dne 8. dubna 1857 č. 73 ř. z.).

2. Spozoruje-li se při obdukcí politickým úřadem nařízené, že by se měla předsevzít pytva soudní, má se v pytvě ihned ustati a příslušný trestní soud, pokud možno telegraficky nebo zvláštním poslem vyrozuměti (min. výnos ze dne 14. února 1888 č. 13600 z r. 1886).

3. Ohledání a otevření mrtvol má místo, je-li při úmrtí podezření, že toto nastalo buď zločinem nebo přečinem.

4. Z pravidla jest ohledání a otevření mrtvol předsevzít před pohřbem. Poněvadž dle prozatímního návodu pro ohledače mrtvol pohřbení teprve po uplynutí 48 hodin po úmrtí se státi může, mohla se z pravidla soudní pytva předsevzít teprve druhého dne po úmrtí. Tento čas je také proto nejpríhodnější, ježto známky smrti v čase tom se úplně a beze vší pochybnosti vyvinou, kdežto hniloba po nejvíce ještě nenastane

nebo aspoň daleko nepokročí; doba mezi 24. a 36. hodinou po nastalém úmrtí jest tudíž nevhodnější k pytvě.

5. Je-li mrtvola již pohřbena, musí se vyhrabat, lze-li očekávati dle okolností ještě nějaký výsledek a není-li nebezpečí pro zdraví osob, jež pytvě přítomny býti musí (§ 127 odst. 2 tr. ř.). Tento druh pytvy nazývá se pytvou opozděnou a předsebere se i tehdy, když soukromý lékař mrtvolu ohledal a mrtvola třeba již byla v pokročilém stadiu hniloby; někdy se v tomto případě vztahuje pytva toliko na části mrtvoly.

6. Dříve než se přistoupí k pytvě musí se totožnost osoby přesně zjistiti. K tomu účelu jest ku pytvě přibrati osoby, které zesnulého osobně znaly. Je-li však mrtvý úplně neznámý, má se důkladný popis jeho ve veřejných listech vyhlásiti (§ 127 odst. 3 tr. ř.). V novější době vystaví se v takovém případě fotografie mrtvoly s vyzváním, aby každý, komu by zesnulý znám byl, sdělení úřadu bezpečnostnímu nebo trestnímu soudci učinil.

IV. Povinnosti vyšetřujícího soudce.

1. Soudce vyšetřující má k tomu hleděti, aby poloha a stav mrtvoly, místo, kde a šat, v němž byla nalezena, bedlivě se pozorovaly, jakož i vše, co dle okolností pro vyšetřování by důležité býti mohlo, by nezůstalo bez povšimnutí.

2. Rány jakož i jiné vnější známky násilí jest dle počtu a vlastností poznamenati.

3. Prostředky a nástroje, kterými asi přivoděny byly, mají se stanoviti a nalezené snad použité nástroje k poraněním přirovnati (§ 127 odst. 4 tr. ř.).

4. Vyšetřující soudce má k ohledání a k otevření mrtvoly přibrati dva lékaře, z nichž jeden může býti ranlékařem.

5. Lékaře, který zesnulého v jeho nemoci před smrtí ošetřoval, může-li to přispěti k objasnění věci a může-li se to státi ihned, jest vyzvati, aby byl ohledání mrtvoly přítomen (§ 128 tr. ř.).

6. Při otravě jest vedle lékaře přibrati též dva lučebníky; prozkoumání jedů může předsevzato býti dle okolností lučebníky ve zvláštní místnosti (§ 131 tr. ř.).

V. Dobré zdání.

Dobré zdání má se vysloviti o tom, co v přítomném případě bylo nejbližší příčinou smrti. Při zabití dítěte musí dobré zdání také v tom směru zníti, zda dítě se narodilo živé. Spozorována-li byla poranění, má se zvláště vyšetřiti:

1. zda tato byla mrtvému někým jiným způsobena, a je-li tomu tak,
2. zda toto jednání
 - a) již pro svou všeobecnou povahu,
 - b) pro zvláštní osobní vlastnosti nebo následkem zvláštního stavu poraněného,
 - c) pro nahodilé okolnosti, za kterých čin byl spáchán, nebo
 - d) následkem nahodile se přidruživších, však jednáním tím přivoděných nebo způsobených příčin smrti mělo v zápětí a zda
 - e) konečně smrti včasnou a účelnou pomocí odvrácena býti mohla.

Nemá-li dobré zdání všechny tyto náležitosti, má soudce právo ku znalcům zvláštní dotázky činiti (§ 129 tr. ř.). Dobré zdání má se vztahovati na příčinu smrti, jakož i na zločinné nebo trestní jednání; nemůže-li pří-

čina smrti na jisto postavena býti, má se to výslovně v dobrém zdání poznamenati; rovněž je-li třeba dalších technických vyšetřování; v tomto případě mají se také dotyčné důvody uvést; dobrá zdání mají se vysloviti též o tom, kterým nástrojem smrtelné poranění způsobeno bylo, a zda a které důsledky jest činiti vzhledem na způsob a stupeň násilí, jakého pachatel užil.

VI. Lékařský nález má se připojiti jako odůvodnění k dobrému zdání; nález, který má býti stručný a jasný, může se také později dodati, musí však býti tak sepsán, aby také pro každého laika byl jasným, srozumitelným a přesvědčivým. Otázky soudcem, obžalovaným nebo jeho zástupcem jakož i státním zástupcem znalcům položené musí se pokud možno doslovně zodpověděti a není-li odpověď možná, jest to odůvodniti. Jsou-li v dobrém zdání odpory nebo nedostatky nebo ukáže-li se, že obsahuje důsledky, které z daných okolností nevyplývají a nedají-li se opětovným výsledkem znalců odstraniti, může v takovém případě vyžádáno býti dobré zdání některé lékařské fakulty zemí na říšské radě zastoupených (§ 126 tr. ř.).

VII. Obdukční protokol.

Soudce má hned na místě samém sepsati protokol a v něm důkladně ohledání a otevření mrtvoly popsati. Protokol má obsahovati krátké ale, pokud možno, jasné vylíčení případu s popisem všech místních okolností, které se na nalezení a stav mrtvoly vztahují, čas, kdy obdukcce předsevzata byla, způsob, jak osobní totožnost zjištěna byla, kdy smrt nastala, stadium, ve kterém ohledání mrtvoly předsevzato bylo, vyjádření obviněného neb svědků, zejména osob, které byly k tomu přibrány, dobu, jak dlouho pytvu trvala, jakož i všechny na to se vztahující a pro další vyšetřování důležité momenty.

Ohledání soudní (v řízení soudním civilním).

I. Soudní ohledání (*inspectio ocularis*) záleží v tom, že soudce za účelem důkazu sám z vlastního názoru povahu věci seznává a výsledky svého pozorování protokolárně konstatuje. K soudcovskému ohledání, jež bez důvodné příčiny se nepřipouští, musí býti vždy přibráni znalci (§ 202, s. ř.).

1. U s t a n o v e n í v š e o b e c n á: Soudcovské ohledání dlužno předsevzati:

- a) k návrhu jedné neb obou sporných stran;
- b) předmět ohledání musí býti od strany, jež vede důkaz, podrobně označen;
- c) strana má určitě udati okolnosti nebo stav, jež mají býti dokázány;
- d) o připuštění soudního ohledání rozhoduje se přisudkem nebo soudním nařízením (výměrem) (§ 187 s. ř.);
- e) proti připuštění ohledání nemá místa žádný zvláštní prostředek právní (§ 17 proc. nov.);
- f) ku převzetí ohledání nařídí se stání, k němuž dlužno pozvati obě strany;
- g) ohledání má býti předsevzato buď u soudu, lze-li věc do soudní budovy přenést, jinak však tam, kde se věc nachází;
- h) leží-li dotyčná věc v jiném soudním obvodu, může ohledání býti vykonáno též soudcem dožádaným.